

L 1399

BESLUT
1995-08-30

1
221-665-92

LÄNSSTYRELSEN
SKARABORG

310-4337-1995

Riksantikvarieämbetet och Statens historiska museer Ink. 1995 -11- 3 0 Dnr:.....

Enligt länsstyrelsens diarium
har besvär inte anförts över
detta beslut.

Datum 28/11 1995

Registrator/sign. Bp

Byggnadsminnesförklaring av vattentornet i Skara, fastighe-
ten Oxbacken 2:1, Skara kommun.

Kopia till:
Längrätten
RAÄ

BN

Beslut

Länsstyrelsen förklarar med stöd av 3 kap.1 § lagen (SFS 1988:950) om kulturminnen m m vattentornet på fastigheten Oxbacken 2:1 i Skara för byggnadsminne.

Länsstyrelsen meddelar med stöd av 3 kap 2 § samma lag följande skyddsföreskrifter.

1. Vattentornet får inte rivras eller till sin exteriör byggas om eller på annat sätt förändras.
2. I byggnadens inre får inte ingrepp göras i stomme eller fast inredning. Ingrepp får ej heller göras i den tekniska utrustningen som hör till vattentornet och dess ursprungliga funktion.
3. Byggnaden skall underhållas så att den inte förfaller. Vård och underhållsarbeten skall utföras med traditionella material och metoder på ett sådant sätt att det kulturhistoriska värdet inte minskar.
4. Det på bifogade karta med röd linje avgränsade området får inte ytterligare bebyggas.
5. Om det finns särskilda skäl får länsstyrelsen lämna tillstånd till att byggnadsminnet ändras i strid mot skyddsföreskrifterna.

Redogörelse för ärendet

Skaraborgs länsmuseum väckte den 20 januari 1992 fråga om byggnadsminnesförklaring av det gamla vattentornet i Skara. Riksantikvarieämbetet, Arkitekturmuseet och Tekniska museet tillstyrkte förslaget i skrivelser till Länsstyrelsen under våren 1992.

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Postgiro
542 85 MARIESTAD	HAMNGATAN 1	0501-650 00	0501-652 01	351 86-6

Under vårvintern 1995 har Länsstyrelsen föreslagit skyddsföreskrifter för vattentornet. Fastighetsägaren, Skara kommun, har genom beslut i kommunstyrelsen den 13 juni 1995 tillstyrkt en byggnadsminnesförklaring och accepterat föreslagna skyddsföreskrifter. Skaraborgs länsmuseum har i skrivelse den 29 mars 1995 tillstyrkt de föreslagna skyddsföreskrifterna.

I gällande detaljplan, antagen den 19 oktober 1992, är vattentornet och ett mindre område runt tornet avsatt som kulturresevat - "Q".

Beskrivning

Vattentornet i Skara anlades 1898 efter ett konstruktionsförslag av avd chefen vid Göteborgs stadsbyggnadskontor, J G Richert. De ursprungliga fasadritningarna utfördes av den framstående göteborgsarkitekten Hans Hedlund. Tornets slutliga utseende är dock främst ett verk av arkitekt Ernst Torulf, som omarbetade Hedlunds förslag så att vattentornet istället för en tegelfasad kom att få en fasad helt i kalksten. I anläggningen ingick förutom vattenledningar, låg- och högreservoarer även ett maskinhus, "gamla elverket", beläget ca en km norr om vattentornet, vid det nuvarande läns-museets huvudbyggnad.

Vattentornets exteriör och tekniska utrustning består till stor del av komponenter från lokala och regionala leverantörer, vilket framgår av byggnadsföretagets omfattande dokumentation. Kalkstenen kommer t ex från stenhuggerier i Gösäter och Bjällum och vattencisternen från Forsviks Aktiebolag.

Vattentornet är 52 meter högt upp till tornspiran. På 32 meters höjd, på skaftets krön, vilar cisternen, som rymmer ca 300 m³. Fasaden består av grå och röd kalksten utom runt cisternen där ytterväggarna består av s k rabbitzputs inom ett fackverk av järnbalkar. Tornets tak, som ursprungligen utgjordes av zinkplåt lagd i rutmönster, täcks numera av ett skivtäckt koppertak.

Motiv

Vattentornet i Skara är ett högklassigt exempel på en påkostad kommunalteknisk anläggning från åren runt sekelskiftet 1900. Ingenjörskonst och arkitektur förenas här i en manifestation över tidens tekniska framsteg. Anläggningen är samtidigt ett belägg för de kommunala myndigheternas ökade ansvar för städernas infrastruktur. Som tidsdokument är vattentornet således av stort samhällshistoriskt och arkitekturhistoriskt värde.

1995-08-30

221-665-92

Den tekniska utrustningen är i sin helhet bevarad vilket ger anläggningen betydande teknik- och byggnadshistoriska värden. Den höga konstnärliga kvaliteten i utformning och utförande är vidare egenskaper som måste värderas högt. Vattentornets för stadsbilden miljöskapande värde torde vara obestridligt.

Länsstyrelsen finner därmed att vattentornet i Skara har ett så betydande kulturhistoriskt värde att det kan anses som synnerligen märkligt och därigenom uppfyller kraven för en byggnadsminnesförklaring enligt 3 kap 1 § lagen om kulturminnen.

I detta ärende har landshövdingen Bäckström beslutat och länsantikvarien Björkman varit föredragande. I handläggningen har även länsarkitekten Friberg-Karlsson och länsassessorn Fridell deltagit.

Birger Bäckström

Eva Björkman

Meddelande till inskrivningsmyndigheten vid Lidköpings tingsrätt och byggnadsnämnden i Skara kommun efter att beslutet vunnit laga kraft.

Kopia till:

RAÄ
läns museet
Nordiska museet
Tekniska museet
Arkitekturmuseum
MMA-kultur
akten